Published on (https://bnm.md)

21.09.2023

VIDEO// Podcast „Dă sens banilor”, episodul 8. UE vede o perspectivă economică optimistă pentru Moldova

Toate podcasturile [1]

Acest podcast este produs de BNM, în scopul educației financiare a cetățenilor.
Opiniile exprimate în acest podcast nu reprezintă punctul de vedere oficial al BNM.

Transcrierea podcastului „Dă sens banilor”:

Calmarea inflaționistă este vestea bună a anului, iar vestea proastă e recesiunea cu care se confruntă marile economii. Cum se arată lucrurile în R. Moldova? Starea macroeconomică a țării vă lasă optimist?

Josip Jurik: În primul rând, vă mulțumesc foarte mult pentru că ați început pe o notă pozitivă. Și aceasta este problema inflației, care, într-adevăr, observăm că încetinește în întreaga UE și în întreaga zonă euro. Desigur, ceea ce trebuie spus este că cifrele arată oarecum diferit pentru diferite state membre ale UE, în funcție de contextul economic național. De exemplu, în Croația, inflația este puțin mai mare decât în Belgia, fapt care se datorează sezonului turistic bun, care a creat o cerere suplimentară. Deci, în sine, nu este un lucru atât de rău când vine vorba de creșterea economică. Așteptăm cu interes prognoza UE, care va fi publicată în curând. Dar ceea ce este indicat acum în prognoza pe care o avem la dispoziție, de exemplu de la FMI, este faptul că probabil zona euro va reuși să evite recesiunea în 2023. Aceasta este vestea cea bună, desigur. Sperăm că în 2024 vom putea atinge un nivel mai ridicat de creștere și că, în ceea ce privește inflația, vom ajunge la niveluri în jurul valorii de 2%, ceea ce este conform așteptărilor BCE. Acum, când ne uităm la Moldova, sperăm, de asemenea, pe o creștere în 2023 pozitivă. Ne așteptăm ca creșterea să se

consolideze și mai mult în 2024 și ne așteptăm ca inflația să revină la valorile cu o singură cifră în 2023 și apoi în 2024, desigur, ele trebuie să fie în jurul țintei Băncii Naționale a Moldovei. Acum ceea ce este foarte important de spus este că acestea sunt prognoze pe termen scurt, dar pe termen mai lung este importantă capacitatea țării de a crește mai repede și țara trebuie să crească mai repede dacă dorește să recupereze și dacă dorește să conveargă către nivelul UE. Această rată de creștere va depinde foarte mult de capacitatea țării de a realiza reforme structurale de lungă durată, pe care, desigur, noi, cei din UE, le vom sprijini.

Anul trecut, cea mai mare problemă a fost criza prețurilor la alimente și costul energiei, ambele fiind cauzate de război. Cum arată perspectivele pentru 2023 și care sunt temerile, incertitudinile?

Josip Jurik: Într-adevăr, Moldova s-a confruntat în ultimii doi ani cu mai multe crize. Nu am vorbit doar despre criza energetică, ci despre războiul din Ucraina vecină. Am avut criza refugiaților, costul vieții crescând pentru cetățeni. Cu toate acestea, cred că mergând mai departe, și așa noi vedem lucrurile din perspectiva UE, credem că perspectivele sunt pozitive. Acest lucru este confirmat și de recentul raport Moody's, care, deși a repetat clasamentul pentru Moldova, acesta a plasat țara în clasamentul pozitiv. Un lucru important de subliniat este că pentru elementele externe care influențează economia, ele sunt externe, deci, în mod implicit, ele nu depind de voi, desigur, trebuie să vă pregătiți pentru ele. Și cred că vorbind de Moldova, țara este mult mai bine pregătită pentru iarnă și pentru sezonul de toamnă. De exemplu, când vine vorba de aprovizionarea cu energie, aceasta s-a diversificat. Moldova are un context macroeconomic mult mai stabil. Deci, credem că țara se îndreaptă spre iarnă mult mai bine pregătită decât în anii precedenți. Și credem, de asemenea, că chiar dacă contextul global este unul cu provocări, acesta a devenit puțin mai pozitiv pentru țară, deoarece aceasta a devenit țară candidată la aderarea la UE. Și acesta este un lucru pe care Moody's îl subliniază, de asemenea, pentru a îmbunătăți clasamentul. În general, știu că, de obicei, economiștii prezic nouă din cinci crize. Aceasta e cumva o gluma obișnuită. Dar, cu siguranță, în acest an putem fi mai optimiști în privința perspectivelor.

Să vorbim despre sprijinul european. În timpul crizelor multiple, finanțarea europeană a fost o mână de ajutor. Cum ați defini rolul acestui ajutor?

Josip Jurik: Vă mulțumesc foarte mult pentru această întrebare. Trebuie să fiu foarte clar în această privință. În calitate de angajat nou aici, în teren, cred că sprijinul UE a fost crucial. La fel de important, a fost foarte oportun să sprijinim cetățenii moldoveni, să sprijinim afacerile din Republica Moldova, să sprijinim refugiații și toate celelalte scopuri pentru care acesta a fost debursat. Trebuie să spun acest lucru pentru că noi, cei din cadrul Delegația UE, eu și colegii mei, șefii, dar și colegii mei de la Bruxelles am lucrat non-stop pentru a debursa fondurile cât mai repede posibil, pentru a oferi sprijinul atunci când acesta era cel mai necesar. Când vine vorba de finanțare, până acum am debursat peste 1 miliard de euro. Aceasta este o sumă foarte mare și există anumite plăți care încă nu s-au materializat. Ele vor fi realizate în viitor. În plus, există sau avem un Plan Economic și de Investiții care oferă posibilitatea suplimentară de a mobiliza 1,6 miliarde de investiții în țară. Foarte des când vorbim despre sprijinul UE, îl privim din punct de vedere financiar, ne uităm la cifre, dar există un alt aspect care probabil trebuie analizat. Dacă am lua, de exemplu, un stadion, stadionul Dinamo din Chișinău, și dacă l-am umple cu toți experții, toți consilierii, toți consilierii de nivel înalt, toți străinii care lucrează în țară pentru a oferi sprijin, cred că stadionul ar fi destul de plin. Și cred că și acest volum de cunoștințe, această cantitate de expertiză care există arată cât de mult ne-am angajat să ajutăm cetățenii și guvernul pentru că să asigure o bunăstare mai bună pentru cetățenii din țară.

Asistăm la o ameliorare a activității economice față de anul trecut. BNM a și sugerat oamenilor să consume mai mult. Investitorii ar trebui să răsufle și ei mai ușurați. Vorbim de o revenire la normal oare?

Josip Jurik: Știți, când a pornit pandemia de COVID-19, când a pornit criza, toată lumea a început să vorbească despre această nouă normalitate. Eram într-o nouă situație. Nu cred că a primit cineva o înștiințare sau un e-mail care să anunțe că există o nouă normalitate și că am revenit la ea. Dar este adevărat că lumea s-a schimbat foarte mult în ultimii doi ani. Pentru că am avut pandemia, a venit războiul pe care sunt sigur că nimeni dintre noi nu și l-ar fi putut imagina acum câțiva ani - un război în Europa. Dar

există anumite schimbări în mediul extern care nu sunt neapărat negative. De exemplu, pentru Moldova ceea ce s-a schimbat cu adevărat în ultimii doi ani este faptul că acum țara este candidată la aderarea la UE. Și aceasta este una dintre schimbările din mediul extern care vor defini țara în viitor. Acesta va defini, de asemenea, situația economică. Deci, ce vreau să spun e că unele schimbări, desigur, creează riscuri, dar alte schimbări care există în mediul extern sunt pozitive pentru țară. Poate un alt lucru important de menționat este că am asistat la doi ani de criză acută. Am avut situația în care a trebuit să luam măsuri de "stingere a incendiilor", dar acum se pare că, datorită clasamentului pozitiv despre care am discutat înainte, se pare că încet-încet vom putea reveni la situația în care putem planifica mai multe reforme pe termen lung, unde ne putem concentra pe implementarea acestor reforme pe termen lung. Cred că acest tip de abordare este ceva ce putem și ar trebui să numim o abordare obișnuită, în care ajutăm cu adevărat țara să se apropie de standardele UE în viitor.

Următoarea întrebare se referă la sistemul bancar și economie, relația dintre bănci și economie. Un sistem bancar bine capitalizat este un amortizator, iar în vremuri complicate amortizatoarele sunt necesare. Totuși, cum ar putea crește accesul mediului de afaceri la finanțare?

Josip Jurik: Aceasta este o întrebare foarte bună și foarte importantă. Accesul întreprinderilor la finanțare este un aspect important al mediului de afaceri pe care îl recunoaștem în UE ca fiind foarte important. Suntem conștienți de faptul că sistemul bancar este bine capitalizat în țară și foarte des ne confruntăm cu întrebarea: cum se face că acest sistem bancar nu oferă credite sau împrumuturi întreprinderilor? Ei bine, cred că ar trebui să privim acest aspect din două perspective. O perspectivă este cea a băncii. Noi și probabil dvs. vă păstrați economiile, ne păstrăm veniturile în conturi bancare cu convingerea că băncile le vor folosi cu înțelepciune, că le vor folosi cu prudență. Deci, nu am dori ca banca să acorde împrumutul, de exemplu, la o companie care nu are un plan de afaceri viabil sau bine elaborat. Deci, cred că ceea la ce ar trebui să ne gândim în viitor este cum să lucrăm cu întreprinderile pentru a le ajuta să creeze proiecte fiabile, pentru a le ajuta să elaboreze un plan de afaceri, să vină cu idei pe care sistemul financiar, care este lichid și are fonduri să le poată sprijini. Există și un alt aspect, iar acest aspect rezidă din faptul că, într-adevăr, odată cu creșterea activităților comerciale, va trebui să căutăm noi instrumente, noi abilități de finanțare a micro-întreprinderilor, finanțare a întreprinderilor care au idei inovatoare. Pentru că este adevărat că pentru un sistem financiar obișnuit, acestea sunt poate prea riscante pentru a fi luate în considerare. De asemenea, am recunoscut acest lucru că, în calitate de UE, am intervenit pe piețe într-un mod în care am oferit un grant organizației dvs. de dezvoltare a antreprenoriatului, ODA, grantul total este de 8 milioane de euro, astfel încât ODA să-l poată acorda în continuare în calitate de granturi pentru companii. Dar credem că ar trebui de făcut și mai mult. Iar vestea bună este că nu trebuie să reinventăm roata. Știm ce instrumente funcționează bine în alte țări și cred că Moldova ar trebui să folosească aceste experiențe din alte țări și să le aplice aici. Fie că acest lucru înseamnă modul în care acordăm granturi companiilor, fie că este vorba de finanțare mixtă, fie că este sub forma unei garanții sau a unor abordări similare.

În prezent, se discută frecvent despre concurența pentru investiții. Ce poate face Moldova pentru a atrage investiții străine?

Josip Jurik: Concurența pentru investiții, în calitate de subiect, a câștigat teren la începutul pandemiei COVID în Europa. Motivul a fost destul de simplu: am văzut cu câteva decenii înainte că întreprinderile europene aduceau producția din afara Europei, uneori de foarte, foarte departe, și nu numai producția, ci și unele servicii fie legate de producție, și nu numai. Apoi, odată cu izbucnirea pandemiei COVID, ceea ce a devenit evident este că un astfel de model de afaceri are, de asemenea, anumite riscuri. Am văzut lanțurile valorice care dintr-o dată nu au funcționat atât de bine, am văzut că a fost dificil să transferi anumite bunuri înapoi în Europa. Și ceea ce a apărut în acea perioadă a fost această idee de near shoring, care spre deosebire de offshoring, înseamnă practic companii care aduc producția mai aproape de Europa. Acum, Moldova este un loc foarte bun pentru a beneficia de un astfel de proces. În primul rând, pentru că este aproape de UE. Are hotar cu UE. Vorbește aceeași limbă ca unul dintre marile state membre ale UE. Dar pentru a beneficia pe deplin de acest lucru, trebuie să ne asigurăm că există anumite reforme în mediul de afaceri, că mediul de afaceri este propice pentru ca aceste companii să vină în țară. Există un alt proces de care Moldova poate

beneficia atunci când vine vorba de atragerea investitorilor, iar acest proces va fi probabil unul dintre cele mai mari exerciții pentru Europa din acest secol. Acest proces, care sperăm că va începe în curând, este reconstrucția Ucrainei. Atunci când va începe reconstrucția infrastructurii Ucrainei, Moldova, datorită proximității sale geografice, poate servi drept centru logistic pentru companiile care apoi vor desfășura anumite afaceri și activități în Ucraina. Aș dori să mai adaug încă ceva, și anume că ceea ce observăm la nivel global este faptul că țările care atrag investiții și în infrastructură, investiții private în infrastructură au avut niveluri mai ridicate de creștere. Moldova are o anumită experiență cu acest tip de investiții. De exemplu, portul Giurgiulești este unul dintre acestea. Dar ar trebui de făcut mai mult pentru a putea avea acest capital privat în infrastructură.

În ce sector ar trebui să vină mai întâi investițiile? Se observă oare mai mult interes pe piața europeană pentru investiții în Moldova? Ce măsuri ar contribui la stimularea unui interes mai mare?

Josip Jurik: Moldova este o țară mică. Un lucru foarte important de avut în vedere pentru o astfel de structură a economiei este nevoia de a prioritiza și de a gândi strategic. Moldova nu este China, deci nu poate dezvolta toate sectoarele în același timp. Deci, este foarte important să alegeți. Ceea ce a făcut guvernul dumneavoastră în strategia de dezvoltare, și credem că este foarte bine, este că a ierarhizat anumite sectoare. Credem că sunt bine alese și că reflectă anumite avantaje comparative pe care le are Moldova. Aceste sectoare sunt, de exemplu, agricultura, TIC, anumite sectoare de dezvoltare tehnologică. Este foarte important să avem în vedere, de asemenea, că atunci când vorbim despre un domeniu, este necesar să investim eforturi suplimentare pentru a avansa în lanțul valoric în aceste sectoare. Acesta este poate un mod fantezist de a spune că ar trebui să generați produse mai sofisticate și să adăugați mai multă valoare comparativ cu ceea ce faceți în prezent. Deci, generarea de produse agricole este excelentă. Aveți produse agricole excelente și beneficiem cu toții de ele pentru că consumăm mâncare excelentă. Dar dacă utilizați aceste produse agricole pentru a fabrica, de exemplu, produse cosmetice sau pentru a produce gem în loc să creșteți doar niște fructe, atunci le puteți vinde la nivel global la un preț mai mare. Și cred că aceasta este abordarea corectă pe care Moldova ar trebui să o adopte pentru a atrage investitorii în acele sectoare care sunt mai sus în lanțul valoric, pentru că acest lucru vă va ajuta cu exporturile și apoi, în cele din urmă, va transfera mai multe beneficii cetățenilor.

Ce puteți spune despre eficiența cheltuielilor publice? Când ai un sector public ineficient, care trăiește pe deficit și deci care trebuie să fie continuu aprovizionat cu bani pentru a rezista, este mai dificil să frânezi inflația doar prin măsuri monetare. Vedeți eforturi la Chișinău pentru aplicarea unor măsuri fiscale chibzuite?

Josip Jurik: Cred că întrebarea dumneavoastră constă din două părți. Una, referitoare la cheltuielile fiscale, care sunt, desigur, legate de sectorul public, iar cealaltă se referă un pic mai mult la sectorul public. Acum, voi încerca să răspund separat la fiecare. În primul rând, în ceea ce privește sectorul public, Moldova are un anumit tip de economie, iar în Europa credem cu adevărat că sectorul public ar trebui să aibă un rol semnificativ. Acest lucru îl observăm în toată Europa, sectorul public este cel care oferă în general servicii de sănătate, care asigură transportul, care oferă educație, dar și cel care asigură statul de drept și, de asemenea, cel care oferă servicii judiciare bune etc. Astfel, sectorul public va rămâne crucial de important și pentru sectorul privat. Nu poți avea un sector privat funcțional fără un sector public care funcționează foarte bine. Desigur, sectorul public trebuie să fie eficient. Cercetările la nivel globală au arătat că țările care au un sector public mai eficient, au performanțe mai bune, iar acest lucru este consacrat exact și în politica de extindere a UE, deoarece una dintre prioritățile noastre este reforma administrației publice. Și mergând mai departe, pentru că Moldova este acum o țară candidată, vom monitoriza foarte atent ceea ce se întâmplă în sectorul public și vom încerca, desigur, să ajutăm țara să-și modernizeze sectorul public în beneficiul cetățenilor, dar și în beneficiul întreprinderilor. Acum, a doua parte a întrebării dvs., care este, desigur, legată de cheltuielile publice. De fapt, Moldova a fost destul de prudentă cu cheltuielile publice. Dacă vedem că ponderea datoriei în PIB a Moldovei este în jur de 38%, poate puțin mai mică, aceasta este relativ scăzută chiar și în comparație cu țări asemănătoare, ceea ce arată prudența planificării bugetare. Dar oferă și vești bune, și anume faptul că, deși am avut două crize foarte semnificative în ultimii doi ani, am menținut

capacitatea țării de a-și finanța chiar și dezvoltarea viitoare prin credite. Și acestea sunt vești bune, deoarece acest lucru poate aduce un nivel de creștere mai mare în viitor.

Există o regulă fiscală în UE prin care guvernele trebuie să-și țină în frâu deficitele. Ar fi de făcut același lucru în R. Moldova?

Josip Jurik: Permiteți-mi să răspund simplu. Da. Astfel de norme fiscale sunt consacrate în tratatele UE. Chiar și faimosul număr pe care majoritatea oamenilor îl cunosc, și acesta este 60% raportul datorie/PIB și deficitul de 3% ca țintă, acestea sunt cifrele care sunt în tratatele UE. Acum, în procesul de apropiere treptată de UE ca țară candidată, Moldova ar trebui să-și dezvolte legislația care să reflecte aceste reguli. Moldova, de fapt, are deja anumite reguli fiscale în vigoare. Dar, ulterior, vom colabora cu această țară pentru a le aduce mai aproape de modul în care sunt definite în UE. Și, pe lângă regulile fiscale, aceasta va include și Consiliul Fiscal independent. Acest lucru se poate face pe termen mediu. Va dura ceva timp până când se va dezvolta un anumit sprijin și până când Moldova se va adapta. Dar există și un alt aspect legat de cadrul fiscal care trebuie luat în considerare imediat, și anume utilizarea eficientă a surselor bugetare în Moldova. Ceea ce am observat în ultimii ani este că Moldova își execută sub plafon bugetul de investiții capitale. De ce este acest aspect mai puțin bun? Un buget capital înseamnă practic investiții în infrastructură. Acestea sunt drumurile, acestea sunt spitalele, acestea sunt toate aceste lucruri de care Moldova are nevoie pentru a se dezvolta în continuare, iar sub-executarea acestui buget înseamnă că suma planificată în buget este mai mare decât ceea ce se face efectiv în cele din urmă. Și vedem acest lucru ca fiind suboptimal. Și tocmai din această cauză avem de fapt un proiect, avem experți în Ministerul Finanțelor al căror scop este să ajute țara să planifice, să dezvolte și apoi să implementeze proiecte de investiții publice. Și, prin urmare, cred că dacă îmi adresați această întrebare similară poate peste un an, ne vom afla într-o situație foarte diferită în care vom putea executa acel buget de investiții capitale, care este planificat și în bugetul dvs.

Moldova este candidată la aderarea la UE. Toată lumea se așteaptă ca situația privind accesul la fondurile UE să se schimbe. Cum sunt justificate aceste așteptări?

Josip Jurik: Am avut două crize suprapuse sau poate chiar mai suprapuse în Moldova. Ceea ce am văzut este că UE a reușit să ofere un sprijin semnificativ în timp util și că, mai important, acest sprijin a ajuns la cei care aveau cea mai mare nevoie în acel moment. Am menționat mai devreme că am cheltuit peste 1 miliard de euro până acum și că în perioada următoare avem în vedere, de asemenea, plăți în cadrul diferitelor instrumente. Cred că prin aceasta am demonstrat că suntem un partener de încredere pentru Moldova, iar acest lucru va continua și acum, când Moldova este țara candidată. Foarte des suntem întrebați, noi, cei din cadrul Delegației UE, dacă Moldova va avea acces la diferite fonduri. Numele fondului, în opinia mea, nu contează. Nu contează dacă accesați resurse din fondul ce se numește Instrumentul de asistență pentru preaderare sau NDICI care este utilizat în prezent. Ceea ce este important este ca aceste fonduri să vină la timp și să își atingă scopul. Iar scopul este reforma și susținerea cetățenilor. Și cred că am reușit să facem asta și vom continua să facem asta.

Deci, dacă ar fi sa vă întreb care ar fi o formulă pentru succes, ce ne-ați spune?

Josip Jurik: Gândiți-vă strategic, acesta ar fi primul lucru. Trebuie să știi unde vreți să ajungeți dacă v-ați pornit într-acolo. Altminteri, orice decizie este întotdeauna bună. Trebuie să știți unde vreți să ajungeți. A doua formulă de succes ar fi utilizarea beneficiilor procesului de extindere a UE. Iar al treilea ar fi concentrarea asupra reformelor structurale de lungă durată. Unele dintre ele necesită timp, dar în cele din urmă există beneficii în urma lor.

Ce proiecte pentru dezvoltarea sistemului financiar al R. Moldova sunt în desfășurare?

Josip Jurik: În prezent, în cadrul Băncii Naționale a Moldovei este în derulare un proiect de twinning de mare succes. Și acum vă întrebați, ce este acest twinning? Ei bine, twinning este o modalitate interesantă de

implementare pe care o avem la dispoziție. După cum spune și numele, aveți o instituție în Moldova, deci un beneficiar, și apoi aveți o instituție omoloagă din statul membru al UE. Iar ideea este că o instituție din statele membre UE poate transfera anumite cunoștințe, expertiză, experiență practică. Ea poate fi aici cu experții, poate ajuta la atingerea anumitor rezultate. În prezent, în Republica Moldova avem acest tip de proiect în cadrul Băncii Naționale, unde Banca Națională a României, Banca Națională a Lituaniei și Banca Națională a Țărilor de Jos ajută BNM să dezvolte un sistem de supraveghere financiară, de gestionare a riscurilor și guvernanță corporativă în sectorul financiar. În același timp, avem un proiect activ în cadrul Ministerului Finanțelor. L-am menționat mai devreme. Acesta este un proiect care ajută țara cu planificarea și execuția investițiilor publice și, de asemenea, ajută țara cu dezvoltarea piețelor de capital, prin dezvoltarea pieței valorilor mobiliare de stat sau efectiv finanțarea datoriei. De asemenea, avem un sprijin activ pentru Curtea de Conturi. Avem, de asemenea, un proiect de consilieri la nivel înalt. Acestea sunt persoane de rang înalt din statele membre ale UE care vin în Moldova și lucrează cu instituțiile în mod regulat, fiind capabile să ofere în mod constant sprijin pentru anumite subiecte. Avem acești consilieri de nivel înalt, unii sunt în proces de recrutare. Aceștia oferă sprijin în managementul finanțelor publice, dar și în servicii financiare și în combaterea spălării banilor. Aș dori, de asemenea, să spun că ceea ce arată experiența noastră cu proiectul este că, deși avem experți uimitori, chiar dacă avem o mare expertiză disponibilă, faptul dacă aceste proiecte vor apărea sau dacă se vor finaliza cu un rezultat bun depinde foarte mult de beneficiari. Și trebuie să spun că atât Ministerul Finanțelor, cât și Banca Națională au fost foarte dispuse și au fost foarte capabile să preia expertiza oferită de proiectele noastre. Și asta mă face extrem de mândru și extrem de fericit pentru că tocmai acesta este motivul pentru care am reușit să ne dezvoltăm și să venim de anumite rezultate importante. De exemplu, proiectul din cadrul Băncii Naționale a ajutat țara cu reformele din sectorul financiar. Știți că în prezent există o reformă în care supravegherea sectorului financiar a fost preluată de la CNPF și o parte din supraveghere a fost preluată de la CNPF de către la BNM sau, de exemplu, a ajutat țara la elaborarea cererii pentru zona unică de plăți în euro, pe care ne așteptăm ca țara să o depună foarte curând.

Ce alte proiecte ia în calcul UE?

Josip Jurik: Am încercat să ne dezvoltăm sprijinul într-un mod în care să fie complementar sprijinului anterior și sprijinului actual continuu. Contextul s-a schimbat puțin prin faptul că acum, fiind țară candidată, Moldova va participa la unele exerciții noi și la unele procese noi. Unul dintre aceste procese este cel de coordonare a politicilor economice, care în UE este denumit în mod popular semestrul european. Țăile candidate participă la un proces similar într-o versiune ușoară, dar noi numim acest proces Programul de Reformă Economică. Și în următorii ani vom încerca să sprijinim țara să participe la acest program. Am vorbit mai devreme despre regulile fiscale. Considerăm că va fi importantă apropierea generală sau apropierea lentă de normele fiscale ale UE, precum și dezvoltarea consiliului fiscal. Așa că intenționăm să oferim sprijin în acest domeniu. Continuăm să oferim sprijin în dezvoltarea piețelor de capital și Curții de Conturi cu cadrul strategic al acestora. De obicei, când vorbim despre sprijinul pentru sectorul financiar, ne concentrăm pe aceste domenii. Dar un lucru pe care l-am observat de asemenea foarte important este comunicarea privind reformele și tipul de sprijin care există în acest domeniu relativ tehnic. Acest lucru este foarte important deoarece pentru a avea cetățenii alături și, de asemenea, pentru a avea instituțiile în cadrul acestor activități, trebuie să puteți explica ce faceți, de ce faceți acest lucru și care sunt beneficiile în cele din urmă. Așadar, planul nostru în ceea ce privește sectorul financiar este să ne concentrăm puțin mai mult pe activitățile de comunicare, doar pentru a putea explica de ce anumite reforme sunt importante și ce beneficii ar aduce cetățenilor.

Următoarea mea întrebare se referă la nevoile sistemului financiar. De ce are nevoie în primul rând sistemul financiar?

Josip Jurik: Sistemele financiare, indiferent despre ce țară vorbim, au nevoie de stabilitate și previzibilitate. Și cred că acesta este un lucru pe care îl are acum sistemul financiar din Moldova. Este bine supravegheat. Tocmai am terminat reforma supravegherii sectorului financiar, care acum este bine supravegheat de Banca Națională a Moldovei. Credem că BNM, fiind o instituție puternică, cu buni profesioniști, va putea

menține stabilitatea și calitatea supravegherii. Desigur, dacă este nevoie de suport din partea UE, suntem acolo unde e nevoie de acest ajutor. Unul dintre lucrurile la care ar trebui să ne gândim în continuare este piața de capital, de exemplu, ca prioritate.

Ce probleme credeți că are de rezolvat țara pentru a putea accesa fonduri în măsura în care să se dezvolte rapid?

Josip Jurik: Întrebarea dvs. presupune că Moldova a avut probleme în accesarea fondurilor pentru dezvoltare rapidă, iar aici nu aș fi de acord. Cred că Moldova și criza recentă au demonstrat că a avut acces la fonduri pentru dezvoltare rapidă și cred nu numai că donatorii au reușit să ofere acest sprijin, dar și coordonatorul principal al ajutorului, care în țară este Ministerul Finanțelor, a făcut o treabă excelentă în accesarea acestor fonduri. Am menționat mai devreme că, având în vedere că perspectivele sunt oarecum pozitive și că finalizăm aceste măsuri de "luptă cu incendiile" pe care le-am avut înainte, ne vom concentra mai mult pe reformele pe termen lung și, pentru a ne putea concentra asupra acestor reforme pe termen lung, avem nevoie în țară de un fel de partener care ne poate ajuta să calibrăm sprijinul care vine în viitor. Ce înseamnă asta de fapt? Înseamnă că avem nevoie de cineva cu care vom putea vorbi și care ne va putea spune, da, acest lucru vă va sprijini planificarea. Este o idee grozavă. Dar avem nevoie și de cineva care să ne poată spune, da, acest sprijin ar putea fi o idee grozavă, dar am dori să acordăm prioritate anumitor lucruri. Sau începem mai întâi cu ceva și apoi continuăm cu altceva. Cred că Ministerul Finanțelor va putea fi un astfel de partener pentru că, până acum, experiența mea a fost bună. Și din nou, suntem aici pentru a ajuta dacă este nevoie.

Pe final, am câteva întrebări scurte pentru dvs. Sunteți gata?

Josip Jurik: Sunt pregătit. Absolut pregătit!

Ce reprezintă UE întâi de toate: democrație, securitate, economie sau în altă consecutivitate?

Josip Jurik: Reprezintă totul în același timp. Ar trebui să vă imaginați precum sunt picioarele unui scaun. Un scaun nu poate fi stabil daca i-ar lipsi unul din picioare. Și acest lucru este similar cu o țară. Deci, nu poți avea un sistem judiciar funcțional fără o economie care să-l finanțeze. Și, în același timp, nu poți avea un mediu de afaceri bun și o economie prosperă fără stat de drept și o justiție bună. Noi, cei din UE, recunoaștem acest lucru și tocmai de aceea am consacrat toate aceste principii în procesul de extindere. Știți că procesul de extindere se bazează pe trei piloni principali. Primul pilon este construirea criteriilor politice, care implică exact securitatea, justiția, statul de drept, drepturile omului, apoi foarte importante pilonul criteriilor economice. Și al treilea este reforma administrației publice, despre care am discutat anterior și am menționat importanța ei pentru dezvoltarea țării.

Ce lecții ar avea de învățat Moldova din procesele anterioare de extindere și de la actualele țări candidate?

Josip Jurik: Sunt multe experiențe din care se poate de învățat. Eu însumi provin din cele mai noi state membre ale UE, am fost martor la acest proces de extindere din momentul în care Croația a solicitat aderarea până în momentul aderării Croației. Deci, nu este nevoie să reinventăm roata. Dar motivul necesității este adaptarea acestei roți la anumite cerințe ale Moldovei. Dacă ar fi să dau un sfat unei țări care începe procesul de aderare, acela ar fi cu siguranță să comunice cu cetățenii și cu societatea civilă pe parcurs. Acest lucru este foarte important nu numai pentru că doriți ca cetățenii să se implice pentru a obține sprijin pentru aderarea la UE. Dar acest lucru este important și pentru că acești cetățeni sunt viitorii cetățeni ai UE, iar UE suntem de fapt noi. UE, chiar dacă este percepută ca o instituție cu sediul la Bruxelles, oricum UE e cetățenii săi. Deci, implicând acei cetățeni în procesul de integrare europeană, construiți această idee că noi suntem această organizație.

Există avantaje economice imediate ale statutului de candidat sau e ceva ce apare când ești membru UE?

Josip Jurik: Există beneficii imediate și există beneficii continue pe care țara le va câștiga din acest tip de statut. De obicei, atunci când ni se pune această întrebare, oamenii presupun că va exista o anumită cifră atașată statutului de candidat, dar nu este așa. Nu este cazul pur și simplu pentru că cifra sau sprijinul financiar pe care l-am acordat venea în țară chiar înainte ca ea să fi devenit țară candidată. Și acest sprijin va continua. Beneficiile imediate pe care le avem, de exemplu, au fost observate în clasamentul crescând oferit de agenția Moody's. Când a explicat Moody's de ce sporesc perspectiva spre pozitiv, unul dintre principalele motive pe care le spun este obținerea statutului de țară candidată de către Moldova. De ce oare? Ei bine, în calitate de țară candidată, trebuie să apropiați treptat legislația de cea a UE. Și cu toată apropierea legislației de cea a UE acest lucru va aduce țara dvs. mai aproape de UE, inclusiv la standardele în afaceri. Aceasta va aduce statul de drept la cel mai înalt nivel. Și acest lucru se transferă apoi într-o încredere mai mare a investitorilor, o mai bună realizare a afacerilor, mai multe investiții, mai multe investiții străine, mai multe IMM-uri active, un acces mai bun la finanțare, etc. Prin urmare, acestea ar fi unele beneficii imediate care, în opinia mea și ca urmare a cunoașterii experiențelor de extindere anterioare, vor crește pe măsură ce țara se apropie de UE.

Ce apreciere ați da sistemului financiar al R. Moldova?

Josip Jurik: Stabil, capabil să finanțeze ceea de ce este nevoie să finanțeze, bine supravegheat, cu anumite elemente care trebuie dezvoltate în continuare, de exemplu piața de capital.

Ce capacitate de export spre UE are țara?

Josip Jurik: Țara are capacitatea de export în UE. Astăzi vorbim despre mai mult de 60% din exportul din Republica Moldova care ajunge în UE. Am menționat mai devreme când am vorbit puțin despre mediul de afaceri pe care țara trebuie să-l prioritizeze și acest lucru este valabil și aici. Este bine să ne gândim la sectoarele care au un avantaj comparativ semnificativ și să ne concentrăm pe dezvoltarea acestora. Și să nu uităm de servicii, acestea sunt foarte importante. Dacă vă uitați la TIC, de exemplu, TIC în Moldova, din câte știu, angajează în jur de 20.000 de persoane. Și generează 5% din PIB. Acesta este un mare potențial pe care Moldova îl poate folosi.

Cum funcționează piața de capital?

Josip Jurik: Este subdezvoltată. Există anumite instituții care nu sunt active în Moldova. Nu avem fonduri de pensii private, fonduri mutuale. Există o singură companie de asigurări de viață. Capitalizarea lor de piață, atunci când vorbim despre acțiuni, este destul de scăzută. O practică globală obișnuită este că atunci când începi să dezvolți piețele de capital, începi cu valori mobiliare de stat. Situația în Moldova este că există o piață primară pentru valorile mobiliare de stat. Asta înseamnă că guvernul emite anumite titluri pentru a obține finanțare. Dar ceea ce nu există este piața secundară. Cel puțin nu este suficient de dezvoltată în cazul în care puteți vinde aceste valori mobiliare între investitori. Am identificat acest lucru ca fiind ceva care necesită îmbunătățiri. Și chiar dacă oferim deja un sprijin sigur dezvoltării pieței valorilor mobiliare de stat, ceea ce numim finanțarea datoriei, o vom analiza și mai mult în viitor, împreună cu ceilalți donatori.

De ce are nevoie Banca Națională a Moldovei de independență?

Josip Jurik: Vă mulțumesc pentru această întrebare, deoarece cred că este ceva care trebuie cu adevărat bătut în cuie din când în când, deoarece reapare în diferite moduri și forme. Permiteți-mi să explic acest lucru din perspectiva unui cetățean. Deci, în primul rând, există un număr mare de cercetări internaționale care spun că dacă ai prețuri stabile și dacă ai un nivel scăzut al inflației, țările ating un nivel mai ridicat de creștere și o rată a șomajului mai mică, ceea ce înseamnă că bunăstarea cetățenilor dintr-o astfel de țară ar

fi mai mare. Orice factor de decizie rațional s-ar întreba: Bine, asta vreau să fac, dar cum o realizez? Apoi, vă puteți concentra pe a doua parte a cercetărilor internaționale, care spune că dacă ai o bancă centrală independentă, dar asta înseamnă nu numai bancă centrală independentă în ceea ce privește reglementarea, ci și o bancă centrală independentă în practică și că în astfel de medii am reușit sau au reușit să mențină prețuri stabile și un nivel mai scăzut al inflației. Dacă le combini pe cele două, ajungi de fapt la concluzia că, dacă vrei să ai o bunăstare mai mare a cetățenilor, adică cu o creștere mai mare, cu o ocupare mai bună a forței de muncă, trebuie să ai o inflație stabilă. Și acest lucru se face dacă aveți o bancă centrală independentă.

Trei sugestii pentru economie care ar fi?

Josip Jurik: Gândiți strategic, utilizați procesul de extindere și concentrați-vă asupra reformelor.

Și pentru cetățeni?

Josip Jurik: Este întotdeauna mai dificil să dai sfaturi cetățenilor, dar aș spune să investiți în educația de orice fel. Nu contează dacă este o limbă sau dacă este pian. Cred că acest lucru ne îmbogățește viața și, în cele din urmă, ne face mai angajabili, chiar și pe piața muncii. Fiți curajoși să vă asumați riscuri. Cred că este foarte important. Și al treilea, gândiți pozitiv. Cred că vin vremuri mai bune.

Acest podcast se numește Dă sens banilor. Dacă v-aș întreba ce înseamnă pentru dvs. să dai sens banilor, ce ați spune?

Josip Jurik: Pentru mine, banii au fost întotdeauna mai mult un mijloc, nu un scop în sine.

Deci, banii îmi oferă posibilitatea de a petrece timp de bună calitate cu prietenii mei. Îmi oferă posibilitatea de a petrece timp de calitate cu familia mea, de a călători și de a învăța lucruri noi.

Vă mulțumesc.

Tags
podcast [2]
da sens banilor [3]
podcastul [4]
Podcast de educație financiară [5]
Invitat Josip Juric [6]
manager de proiecte în cadrul Delegației Uniunii Europene (UE) la Chișinău [7]
episodul 8 [8]

Source URL:
https://bnm.md/en/node/65801

Related links:

[1] https://bnm.md/ro/content/podcasturi [2] https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=podcast [3] https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=da sens banilor [4] https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=podcastul [5] https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=Podcast de educație financiară [6] https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=Invitat Josip Juric [7] https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=manager de proiecte în cadrul Delegației Uniunii Europene (UE) la Chișinău [8]

https://bnm.md/en/search?hashtags[0]=episodul 8